

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Difficultatibus aduersùs doctrinam superiorem sit satis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

Circa eandem diuisionem dubitari quoque solet, an eius membra diuideria sint realiter distincta, sic, ut nulla res simul esse queat in diuersis predicamentis, an potius aliqua distinguantur tantum ratione ratiocinata, eademque res, quod consequens est, aliquando ad multa eorum se extendat? Cuncta illa debere realiter distingui, nihilque ad duo, vel plura attinere posse tuerentur Nymphus 4. metaphys. quaestione quarta, & libro quinto, quaestione duodecima Gandauensis 3. physicorum q. 5. ad sextum, Venetus libro tertio, metaphys. cap. 3. 1. Fonseca libro quinto metaphys. capite 7. quaestione tertia, sectione prima. Aquarius dilucidatione octaua, Araujo 5. metaphys. quaestione prima, articulo quarto, Flandria 5. metaph. q. 7. Bañez 1. part. quaestione 28. articulo 2. Ioanes de S. Thoma citata quaestione 14. Log. art. 5. ad finem, Caietanus 1. p. q. 28. art. 1. & complures alij Thomistae. Contrà verò predicamenta aliqua sola ratione ratiocinata distingui, eandemque consequenter rem in pluribus esse posse, malunt B. Th. 5. metaph. lect. 9. & 11. metaph. lect. etiam nona. Capreolus in 1. dist. 8. q. 2. ad decimum octauum, & decimum nonum, Sorus q. 1. de quantitate, Soncinas, Iauellus, & quidam alij sectatores Angelici praeceptoris: quibus adde Henricum in summa art. 32. q. 5. Auerroem 5. met. tex. 14. Alexandrum de Ales ibidem, Toletum de predicam. in communi q. 3. Suarez in metaph. disp. 39. sect. 2. n. 21. Vasquez 1. p. disp. 22. n. 11. Rubium in predicam. cap. 4. q. 3. n. 53. necnon re. p. Hurtadum disp. 9. metaph. sect. 2. & Arriagam disp. 3. 1. met. sect. 1. quatenus ambo docent actionem, & passionem, aliasque plures denominationes in diuersis predicamentis constitui solitas, nequaquam distinctionem realem admittere, quibus accedit nouissime Balthasar Tellez superius laudata disputatione 52. metaph. sect. 4. num. 8.

29 Posteriorem hanc sententiam, reiecta priori, velut magis probabilem sequor, eamque suadeo hunc in modum. Relatio similitudinis duorum hominum, quatenus talium, est in predicamento ad aliquid, necnon in predicamento substantiae, quandoquidem eius fundamentum & terminus, à quibus est realiter indistincta, videlicet duo homines, numerandi sunt in substantiis. Rursus actio, per quam causa producit effectum, & passio, per quam effectus denominatur productus à causa, nequaquam distinguuntur realiter, ut docet Aristoteles lib. 3. physicorum textu 19. utque nos ostendimus in Physic. lib. 5. tract. 3. cum tamen ambae duo predicamenta censeantur. Praeterea, ut argumentor ad homines, plures aduersariorum sunt qui durationem ab existentia, & substantia rei durantis minimè distinguunt. Vtcrius supra visum est, Deum, quantumuis vnum & immultiplicabilem, nihilominus esse simul substantiam, relationem, actionem, vocationem, hanc aeternam, illamque immensam, eumque proinde esse in diuersis predicamentis. Denique probabile est, relationem predicamentalem esse permixtam ceteris predicamentis, eaque transcendere habitudinemque actionis, verbi gratia, ad terminum, aut causam passionis ad subiectum, substantiae ad accedens, vocationis ad locum, & durationis ad tempus, esse predicamentalem, & in illo genere, quod dici solet ad aliquid.

30 Eandem sententiam probo auctoritate Damasceni cap. 33. Dialect. ubi sic habet; Oportet autem cognoscere, quod Aristoteles magnum, & paruum, multum, & paucum, maius, & minus, & paucius, & plus, & duplum, & dimidium, & talia sub ea, quae ad aliquid, ponit. Dicimus igitur posse eandem rem

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

secundum aliam, & aliam intentionem sub aliud predicamentum reduci; ut numerum, & mensuram manifestantia, quae praedicta sunt, sub quantum reducuntur, ut habitudinem autem habentia ad inuicem, & ut ad inuicem dicta, sub ea quae ad aliquid: magnum enim ad paruum dicitur, magnum, & duplum ad dimidium: similiter, & reliqua. Corpus autem secundum quod naturale est, sub substantiam reducitur: Secundum quod autem mathematicum, id est mensuratum, sub quantum.

Oportet autem (inquit idem ibidem) scire, quod & ipsa substantia ut genus, & habitudinem habens ad alterum sub ea, quae ad aliquid reducitur. Et paulò infra; Oportet autem ea, quae ad aliquid dicuntur prius sub aliud predicamentum reducere, ut secundum seipsa considerata: tum, ut habitudinem habentia ad aliud considerare in predicamento relationis.

CAPVT IV.

Difficultatibus aduersus doctrinam superiorem fit satis.

32 Aduersus id, quod primo loco diximus, entis diuisionem in decem predicamenta haud esse propriam, & exactam magna contentione insurgunt aliqui: Aristotelem, ac B. Thomam neglectos clamant, vniuersam philosophiam non solum euerti, verumetiam peruertere vociferantur. Meminerint tamen, non de numero decem praeceptorum, sed de numero decem predicamentorum controuersiam esse, eamque talem, quae absque magno dispendio tota posset à scholis ablegari. Opponi ergo solet primò: Decem communiter de quavis re interrogari, & responderi possunt, nimirum, quid sit, quanta sit, qualis sit, &c. igitur iuxta numerum harum interrogationum, & responsionum poterit ens in decem predicamenta exactè, & perfectè diuidi. Ceterum hæc difficultas superius est diluta: de quavis enim re, non solum decem, verumetiam sexcenta, aut si maius sex millia, ac plura interrogari, & responderi possunt: an ergo totidem erunt predicamenta? An non de quavis substantia quæri potest, num sit corporea, vel corporis expert, an sensitiua, vel insensibilis, &c. cur igitur plura predicamenta substantialia assignanda non sint? An non de quavis re disquiri potest, non solum, quid agit, verumetiam propter quid agit, & ad cuius instar agit? cur igitur plura predicamenta actionis, videlicet actio causae efficientis, finalis, exemplaris, formalis, & materialis assignari nequeant? Quocirca numerus interrogationum, & responsionum attendi minimè debet ad hoc, ut ens in predicamenta exactè diuidatur, aliàs eiusmodi diuisio tam vaga, & incerta erit, quam in modo interrogandi, & respondendi vagari possumus.

33 Secundò opponi solet. Dupliciter aliquid de quavis re predicari consuevit, nimirum essentialiter, aut accidentaliter: si essentialiter, est substantia: si accidentaliter, aut accidentaliter intrinsecè, vel accidentaliter extrinsecè: si accidentaliter intrinsecè, vel inheret absolutè, vel respectiue: si absolutè, aut sequitur materiam, & est quantitas, aut forma, & est qualitas: si respectiue, est relatio. Quòd si accidentaliter extrinsecè: vel accedit extrinsecus à potentia actiua, vel à passiua, vel à neutra: si ab actiua, est actio: si à passiua, passio: sin autem à neutra, vel accedit, seu conuenit

extrinsecè, per modum mensuræ quantitatis permanentis, aut successiuæ: si per modum mensuræ quantitatis successiuæ, est quando: si per modum mensuræ permanentis; vel est quantitatis permanentis absolute: & est ubi: vel quantitatis permanentis certo modo: & est situs: si nullo modo ex his se habeat, & tamen extrinsecus afficit; est habitus: tum sic: ergo iuxta hos modos prædicandi decem entis prædicamenta, non crassa, ut aiunt, minerua, sed exactè, & ad amussim censeri poterunt.

- 34 Verum hæc ratio tot difficultates, quor sunt prædicamenta, pluresve patitur. In primis falsò supponit, quod prædicatur essentialiter, esse substantiam, prout hæc ab accidenti distinctum prædicamentum est, cum esse disgregatiuum visus essentialiter de candore prædicetur, & tamen substantia non sit, aliàs candor ipse substantia foret. Rursus falsò supponit, quantitatem, & qualitatem sequi materiam, & formam, alteram hanc, & alteram illam: tum, quia qualitates Angelicæ nullam formam, & quantitates corporum simplicium, omniisque compositionis essentialis expertium nullam sequuntur materiam: in iis verò substantiis completis, quæ compositionem essentialem amant, & materia, ac forma constant, quantitas iuxta non paucos Thomistas rationi propositæ innixos recipitur in toto composito, qualitates verò non magis in forma, quàm in materia, potiusque in quantitate utriusque communi suscipiuntur: perperam ergo quantitas materiam, & qualitas formam sequi asseritur, aut certe res est magis explananda. Tum etiam, quia ubi quoque, & durare, & agere, & pari intrinsecè sequuntur materiam, necnon formam: malè igitur definitur quantitas per hoc, quòd materiam intrinsecè sequatur, & qualitas formam.

- 35 Deinde ea ratio falsò supponit, relatione intrinsecus accidere fundamento, cum potius relatio prædicamentalis, aut semper, aut multoties ei sit partim intrinseca, & partim extrinseca, ut patebit tr. 6. Præterea falsum est, sex vltima prædicamenta extrinsecè accidere, & enuntiari: siquidem actio est intrinseca agenti, aut certè passio, necnon terminus quoties in eo consistit: passio etiam, siue causalitas causæ materialis, cum posita sit in vnione materiæ, & formæ, utriusque est intrinseca prorsus, vbicatio etiam, & duratio formæ intrinseca sunt rei vbicatæ, & duranti, ut ostendimus in physica. lib. 7. situs etiam est omnino intrinsecus rei situatæ.

- 36 Vtteriùs mihi displicet ea ratio; quoniam si modi, quibus aliquid prædicari potest, spectentur, non solum decem præfatis modis, verum etiam pluribus, aut etiam paucioribus quidpiam prædicari sustinet: paucioribus quidem, ut si rem essentialiter, aut accidentaliter tantum prædicari asserat: pluribus quidem, ut si, quod essentialiter prædicatur, vel in quid complete, vel in quid incomplete prædicari adstruas, & quod accidentaliter hoc, vel necessariò, ac tanquam proprium quarto modo, vel contingentem ac sicut accidens commune. Cur ergo prædicamenta pauciora non sint, quàm decem: videlicet substantia, & accidens, vel plura, quàm decem, nimirum præter decadem vulgarem, vltteriùs substantia completa, & substantia incompleta, necnon accidens intrinsecum contingens, & accidens necessarium.

- 37 Multa alia congerit Balthasar Tellez cit. disp. 5. 1. met. sect. 3. ut defendat diuisionem illam decuplicem entis: cuncta tamen ex dictis facile possunt refelli, quatenus nostræ sententiæ repugnant, quam Huradus, & Arriaga locis cap. præcedenti laudatis, nostrique recentiores communiter propugnant. Vnde

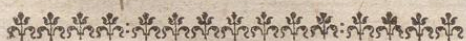
decupla illa diuisio prædicamentorum lydio lapide examinanda non est, ut sustineri possit: & qua ratione dena prædicamenta sunt in vñ, posset cum Platone in Sophista, & Parmenide vñum rerum omnium prædicamentum, videlicet ens constitui: aut cum Xenocrate, & Andronico, quos refert Simplicius in commento prædicamentorum, duo tantum, scilicet substantia, & accidens, vel si maius ens à se, & ens ab alio: aut cum Valla tria prædicamenta, non tamen qualia ipse ineptè assignauit, nempe substantia, qualitas, & actio; nec qualia eandem sententiam sequens assignauit noster Sanctacrucianus, nimirum substantia, quantitas, & qualitas, sed ens reale ens rationis, seu fictitium, atque carentia, si quod plures existimant, & non omnino improbabiler figmenta & negationes esse possunt genera, & species: aut cum Stoicis quatuor prædicamenta, non tamen qualia ipsi curte nimis assignarunt, scilicet, substantia, qualitas, modus rei, & relatio, siue modus rei in se, & modus eius ad aliud; sed substantia, & accidens, ens à se & ens ab alio: aut cum Plotino *Æneadè* sexta lib. 2. quinque prædicamenta, non tamen, quæ ipse assignat, sed hæc: ens reale, ens rationis, carentia, substantia, & accidens: aut demum cum aliis, quos Conimbricenses 1. p. Log. q. 2. art. 3. supressis nominibus referunt, nouem prædicamenta, quippe ens reale, ens rationis, carentia, ens per se, ens per accidens, siue aggregationem, ens à se, ens ab alio, substantia, & accidens. Quòd si in hac postrema, ac superiori sententia moderatio nuper adhibita non admittatur, speciesque, & genera, adeoque prædicamenta in ente rationis, & carentia nullum habeant locum, ei substitui potest Deus, & creatura ad complendum numerum, vel quinarium, vel nouenarium prædicamentorum. De quibus, earumque diuisione multifariam, multisque aliis modis philosophari quiuisset potest: tota enim res est arbitraria.

Aduersus id, quod secundo loco statuimus, prædicamèta tantum ratione distingui posse, nec absurdum esse, quod idem aliquando sit in pluribus, opponunt aduersarij superius memorati. Prædicamèta dici solent genera primò diuersa; eorum ergo diuersitas est maxima, & realis, ac nunquam solius rationis. Deinde idem nequit esse in diuersis speciebus: quoniam fieri potest, ut suppositum aliquod vnà sit homo, & equus: nequit ergo à fortiori idem esse simul in diuersis generibus, seu prædicamentis: maior enim est distantia generum, quàm specierum: quare, si hæc non possunt eandem rem complecti, nec sola ratione distinguui inuicem, multò minus id existimandum erit de generibus, iisque supremis. Tertio omne accidens, quatenus tale, inhæret, acciditque propriè alicui substantiæ, ut ex ipso vocum etymo claret: at nihil sibi ipsi potest propriè accidere, aut inhære, proinde accidens omne realiter distinguitur à substantia, atque adeo nouem postiora prædicamenta, quæ sunt accidentium, ita distinguuntur à primo, & potissimo, nimirum substantia, fierique nequibit, ut aliquid simul in hac, & illorum vñlo constituatur.

Ad primum tamen respondeo, prædicamenta dici genera primò diuersa, primitate appellante, non supra diuersitatè, quasi hæc esse debeat suprema, & maxima, sed supra genera ipsa; ut sensus sit, hæc esse prima, & valde vniuersalia: aut cum P. Suarez disp. 3. 9. metaph. sectione 2. num. 23. ea esse primò diuersa, in eo genere diuersitatis, aut distinctionis, quod participant: nam secundum illud non reducuntur ad vñum commune genus. Ad secundum respondeo, idem esse posse, & solere in duabus speciebus tantum ratione distinctis: qualitas

qualitas enim passibilis, & qualitas actiua, seu potentia, sunt iuxta Aristotelem, ac ceteros scholasticos species quædam qualitatis in communi: sed idem calor est in vtraque, prout nimirum est principium agendi in aliud passum, ac prout in suo recipitur, illudque formaliter immutat. Rursus similitudo hominis, & equi in ratione animalis, & eorum dissimilitudo in ratione hominis sunt species quædam relationis; ac idem complexum fundamenti, & termini, qui nimirum hominis, & equi est indistinctum realiter à duabus, & in vtraque consistens re vera, ut constabit inferius tract. 6. Quapropter idem etiam esse poterit in diuersis prædicamentis, seu generibus, quoties hæc contingit tantum ratione distingui, idque tam erit contingens, quam duas aliquando species esse sola ratione distinctas. Cæterum vti nequit idem esse in speciebus realiter distinctis, ut obiectum nobis exemplum hominis, & equi, ac manifesta ratio persuadet, ita similiter idem esse non potest in pluribus prædicamentis, si forte hæc reipsa, & ante operationem intellectus distinguantur inuicem, v.g. idem nequit esse actio, & qualitas per eam realiter producta, ac substantia, à qua verè, & realiter vtraque dimanat.

40 Ad postremum respondeo, nouem prædicamenta à substantia suo ordine deriuata haud esse necessario accidentia propriè talia, quæ physica dici solent, sed multoties esse posse impropria accidentia, ac Logica dicti solita: quam obrem necesse non esse, ut substantiæ strictæ, ac rigorosa ratione inhæreant, accidenti, sicut ad realem ab ea distinctionem oportet. Sic diuinæ relationes, eiusque actiones omnes immanentes ab illius substantia sunt realiter indistinctæ. Sic etiam substantia creata, iuxta probabiliorē sententiam, est per seipsam quanta. Sic denique hominis, v.g. accidentia, & qualitates propriæ, siue passionēs dici solent risibiles & admirabiles, quæ tamen nullam ab eius substantia realem distinctionem, nullam non solius rationis admittunt. Responderi etiam potest, satis esse, ut nouem posteriora prædicamenta distinguantur realiter à substantia respectu cuius sunt propriè accidentia; secus verò ab illa, cui eorum aliqua propriè non accidentant. Quocirca relatio prædicamentalis, v.g. distinguetur realiter inadaquate à substantia fundamenti, cuius est proprium accidens, tamen si quadantenus extrinsecum; non tamen à substantia fundamenti & termini, quippe in qua realiter consistit, & cui non censetur propriè inhære, aut accidere.

TRACTATUS II.

De prædicamento substantiæ.

CAPVT I.

In quo substantia ab accidenti differat?

1 OMNIVIS Thomistarum omnium sententia est, substantiam in eo ab accidenti differere, quod substantia nulli subiecto insit, siue inhæreat: contra verò accidens alicui subiecto inhæreat. Ita Capreolus in 1. dist. 42. q. 1. art. 3. ad 1. Caiet. lauellus, Iandunus, Herueus ac reliqui quibus ex nostris adhæsit P. Suar. disp. 3. §. met. sect. 2. Cæterum hæc sententia iam olim displicuit Scoto, & affectis, Auerro, Cymaræ, aliisque non paucis: & quidem merito. Primum: quia relatio similitudinis, v.g. est verum accidens prædicamentale, ut ex diuisione accidentis in nouem prædicamenta con-

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

spicuum est: & tamen similitudo non inhæret alicui subiecto, sed est complexum, & aggregatum rerum similium, quæ multoties substantiæ sunt, & nulli inhærent. Secundò ad homines: quia creatio quantitatis v.g. est accidens, & non ipsa quantitas, aut volitio Dei: rursus eiusmodi actio creatiua non est in agere, sed in termino: quorum alterum, & alteri à vero quidem, non tamen à mente pluriū aduersariorū aberrat: ac creatio non est in termino inhærens, sed solum adhærens: ergo de cōceptu accidentis non est inhære. Minor perspicua est: quia si creatio quantitatis per seipsam essentialiter quantitati inhæreret, ab eaque tanquam à causa materiali depēderet; daretur mutua, ac reciproca prioritas, quā nimirum quantitas esset prior actione creatiua quam susciperet; & actio creatiua prior quantitate, quam efficeret. Tertio, quia inhærentia actualis nequit esse de cōceptu accidentis, ut ex mysterio Eucharistiæ constat: neque etiam inhærentia aptitudinalis de eius cōceptu esse potest: reuelat enim Deus, nullam formam actu inhære: (Deo enim integrum esse efficere, ut nulla forma etiā modalis actu inhæreat, plerique aduersariorū censent: cur igitur id si efficiat Deus, reuelare etiā nequeat) at eiusmodi reuelatio, quæ proculdubio accidens est, nulli subiecto etiā diuinitus inhære potest: aliās saltem ei subesse posset: inhærentia igitur aptitudinalis de cōceptu accidentis nō est.

Quartò: quia sicuti accidens aab cecidendo, siue inhærendo deriuatur: ita similiter substantia à substantando accidentibus: at de cōceptu essentiali omnis substantiæ non est substare accidentibus, ut in Deo cernere est: ergo nec de cōceptu essentiali accidentis accidere, siue inhære; ut hæc duo coincidere largiamur: hac ratione lapsi à lædendo pede dicunt, quin tamen in hoc eius essentia cōsistat. Postremò formæ materiales substantiales accidentia non sunt; & tamen si propriè loquamur, inhærent materiæ, eique insunt: igitur cōceptus essentialis accidentis, & eius à substantia discrimen in inhærentia minimè cōsistunt. Antecedens suadetur: quia formæ materiales substantiales materiam intrinsecè efficiunt, & perficiunt: eaque intimitate, ut sine illa naturaliter esse, aut conservari nequeant: cur igitur ei non insint, atque inhæreant? Aut paulò aliter: formæ eiusmodi de potentia materiæ, nō minùs quàm accidentia educuntur: quidn igitur ei inesse, ac inhære cēseant?

Respondet aliqui cum P. Suar. vbi suprà formas accidentales, non verò substantiales materiæ inhære, tamen si ex ea ambq̃ educantur, quia illæ in diuerso ordine, hæc verò in eodem ordine materiā complent. Verum in primis, ideo quantitas, v.g. est accidens, quia materiæ inhæret deinde ideo potius quàm forma substantialis inhæret, quia materiam in diuerso ordine complet, & non substantia, sicut materiæ, sed accidens est: igitur inhærentia per accidens, & accidens per inhærentiam vitioso circulo explicatur. Rursus pari ratione dici posset, amorem supernaturalem, non verò amorem naturalem voluntati inhære: quia hic in eodem ordine, ille verò in diuerso ordine eam complet. Respondent alij secundo: accidentia potius, quàm formas substantiales etiam corporeas inhære: quia accidentia vniuntur suis subiectis per actionem eductiuam, quod tamen formæ non habent. Verum, præterquam quod omnis actio eductiua in agente resideat, & ex terminis vnitis extrinseca sit; ac proinde eorū vnio esse nequeat, ut in phys. lib. 5. et. 3. c. 3. latè edocuiimus; illud gratissimè, & absq̃ vllō fundamento assumit hæc responsio, aliquam actionē eductiuā esse vnionē sui termini, secus verò aliā quācunque: cum id habeat omnis actio eductiua, ut forma per eā educta, siue substantialis, siue accidentalis sit, materiæ intrinseca esse debeat: si quis diceret, aliquam actionem esse durationem sui termini,

1 2

minimè